

การประเมินความสำเร็จของโครงการเมืองใหม่บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

นางสาวจิราภรณ์ ปิณฑวิรุจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.2538

ISBN 974-632-713-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16748384

AN EVALUATION OF THE BANG PHLI NEW TOWN PROJECT
SAMUT PRAKAN PROVINCE

Miss Jiraporn Pintavirooj

The Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning
Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-713-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การประเมินความสำเร็จของโครงการเมืองใหม่บางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ

โดย

นางสาวจิราภรณ์ ปิณฑวิรุจน์

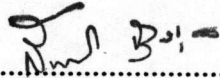
ภาควิชา

การวางแผนภาคและเมือง

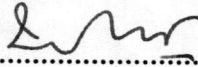
อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพันธ์ วิเชียรน้อย

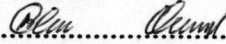
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรณ โศภิชฐ์ เมฆวิชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพันธ์ วิเชียรน้อย)

.....กรรมการ
(นางสาวจันทนา ชานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

จิราภรณ์ ปิณฑวิรุจน์ : การประเมินความสำเร็จของโครงการเมืองใหม่บางพลี จังหวัดสมุทรปราการ (AN EVALUATION OF THE BANG PHLI NEW TOWN PROJECT, SAMUT PRAKAN PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.นิพนธ์ วิเชียรน้อย, 188 หน้า. ISBN 974-632-713-5

รัฐได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาเมืองใหม่ขึ้นเมื่อปี 2518 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นเมืองที่ช่วยลดความแออัด และบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ทั้งปัญหาการจราจร ปัญหามลภาวะ เป็นพิษ ปัญหาสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการไม่เพียงพอต่อความต้องการ โครงการเมืองใหม่บางพลี ตั้งอยู่กิโลเมตรที่ 23 ของถนนบางนา-ตราด โดยกำหนดให้มีความพร้อมทั้งด้านที่อยู่อาศัย แหล่งงาน ย่านอุตสาหกรรม การค้า สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

การศึกษาวิจัยวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความสำเร็จของโครงการเมืองใหม่บางพลีจากวัตถุประสงค์ของการสร้างเมืองใหม่ โดยศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นภายในเมืองใหม่บางพลี เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามลภาวะของเมืองใหม่บางพลี และเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาสำหรับการสร้างเมืองใหม่ต่อไปในอนาคต ศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบสอบถาม จำนวน 250 ตัวอย่าง แบ่งตามผู้อยู่อาศัยตามประเภทบ้าน 5 ประเภท ได้แก่ บ้านเรือนแถวชั้นเดียว บ้านเรือนแถวสองชั้น บ้านแฝด 40 ตารางวา บ้านแฝด 50 ตารางวา และอาคารพาณิชย์ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อลักษณะทางกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการอยู่ร่วมกันภายในชุมชน

การพัฒนาพื้นที่ภายในโครงการเมืองใหม่บางพลีตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ปี 2519 พบว่าการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ประสบผลสำเร็จเพียงบางส่วนเท่านั้น เช่น เรื่องเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย แหล่งงานสำหรับผู้มีรายได้น้อย แต่เนื่องจากเมืองใหม่เป็นโครงการขนาดใหญ่ ต้องอาศัยการประสานงานจากหน่วยงานหลายฝ่ายในการดำเนินการ ประกอบกับที่เมืองใหม่มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้การดำเนินงานเพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ต้องอาศัยระยะเวลาและความสามารถในการบริหาร เกิดผลกระทบด้านดี ได้แก่ ด้านกายภาพ เช่น ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ระบบสาธารณูปโภค ระบบสาธารณูปการ ขนาดที่ดิน เส้นทางคมนาคมขนส่ง และด้านเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบด้านเสีย ได้แก่ ด้านกายภาพ เช่น การขยายตัวของกรุงเทพมหานครเมืองใหม่ ที่อยู่อาศัยแบบบ้านสร้างบางส่วน การเข้าถึง และข้อเสียด้านบริหาร เนื่องจากขั้นตอนการบริหารมีมาก ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ เกิดความล่าช้าและขาดความคล่องตัว

เพื่อให้โครงการเมืองใหม่บางพลีประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้และแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น จึงควรแก้ไขปรับปรุงทางด้านกายภาพและการบริหารเป็นหลัก โดยเฉพาะการสนับสนุนให้มีกฎหมายเมืองใหม่ เพื่อให้การบริหารและการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและการดำเนินการเพื่อการสร้างโครงการเมืองใหม่ในอนาคต ควรคำนึงถึงจุดเด่นและข้อผิดพลาดของโครงการเมืองใหม่ที่มีอยู่ด้วย เพื่อให้มีเมืองใหม่ที่สมบูรณ์ ไม่สร้างปัญหาที่จะต้องแก้ไขไม่รู้จักสิ้น และสามารถบรรเทาปัญหาของกรุงเทพมหานครในปัจจุบันได้

ภาควิชา.....ภาควังแผนภาคและเมือง.....
สาขาวิชา.....ภาควังผังเมือง.....
ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....จิราภรณ์.....ปิณฑวิรุจน์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C435404: MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD: EVALUATION / BANG PHLI / NEW TOWN

MISS JIRAPORN PINTAVIROOJ : AN EVALUATION OF THE BANG PHLI
NEW TOWN PROJECT, SAMUT PRAKAN PROVINCE. THESIS ADVISOR :
ASSIST. PROF. DR. NIPAN VICHENNOI, 188 pp.
ISBN 974-632-713-5

The government has seen the essence of developing new town since 1975. The objectives of this idea are to alleviate congestion and other problems occurring in Bangkok, including traffic, toxic pollution and infrastructure, which do not meet demands. The project of Bang Phli New Town located at 23rd kilometre of Bangna-Trad highway meets the requirements of accommodation, employment, industry, commerce and infrastructure.

The purpose of the study is to assess the achievement of Bang Phli New Town Project in light of its objectives in order to facilitate development of other new towns in the future. From 250 samples divided into 5 kinds of habitats which are one storey houses in row, two storey houses in row, 40 Wa-square twin houses, 50 Wa-square twin houses and commercial buildings (Wa-square is Thai-measurement of land width), the interview study has been conducted to compare the opinions of inhabitants towards their physical environment, society, economy, infrastructure and co-habitation within community.

From 1976 until now, the land development in Bang Phli New Town has been found that the achievement is only partial such as accommodation and employment opportunities for low-income people. Since new town is a tremendous project which requires co-operation from several parties and has a large number of inhabitants, running the project consumes time, and there are too many procedures that have delayed the project. There have been both positive and negative consequences of town development.

To achieve this project, the physical environment and administration should be improved, especially supporting laws of new town. For the effectiveness and perfection of project without endless problems, prominent points and errors must be considered seriously.

ภาควิชา..... การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา..... การวางผังเมือง
ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต..... จักรกมล ใจทวัญ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 28.8.11 Jiraporn
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือและกำลังใจจากบุคคลหลายท่าน ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ วิเชียรน้อย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่กองเมืองใหม่ การเคหะแห่งชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์ด้านข้อมูล ขอขอบคุณธนาคารกสิกรไทยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนสำหรับการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ผังเมืองรุ่น 16 และอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนาม ซึ่งมีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบพระคุณ บิดา มารดา และทุกคนในครอบครัวที่สนับสนุนด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

จิราภรณ์ ปิณฑวิรุจน์

กันยายน 2538

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนที่	ฉ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฉ
สารบัญรูป.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
ขอบเขตการศึกษา	3
ขั้นตอนการศึกษา.....	3
แหล่งที่มาของข้อมูล.....	5
ข้อจำกัดในการศึกษา	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	6
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายของเมืองใหม่.....	7
กำเนิดของเมืองใหม่	8
ลักษณะของการสร้างเมืองใหม่.....	9
ประเภทของเมืองใหม่	11
รูปแบบของเมืองใหม่.....	18
แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินของเมืองใหม่ในอนาคต	19
แนวความคิดเกี่ยวกับการวางผังระบบคมนาคมขนส่ง.....	24
แนวความคิดทางด้านการจัดการเมืองใหม่.....	24
บทที่ 3 สภาพทั่วไปของโครงการเมืองใหม่บางพลี	32
ความเป็นมาของโครงการเมืองใหม่บางพลี	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
วัตถุประสงค์ของโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	32
ลักษณะทางกายภาพ.....	33
ลักษณะทางสังคม.....	49
ลักษณะประชากร.....	49
ระบบสาธารณสุขโรค.....	53
ระบบสาธารณสุขการ.....	61
การดูแลสุขภาพ.....	63
ผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ.....	71
บทที่ 4 สภาพทางสังคม เศรษฐกิจ และความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	73
สภาพทางสังคมของผู้อยู่อาศัย.....	74
สภาพทางเศรษฐกิจของผู้อยู่อาศัย.....	85
ลักษณะการเดินทางเพื่อกิจกรรมต่าง ๆ.....	87
ความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยที่มีต่อโครงการ.....	94
บทที่ 5 การวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองใหม่บางพลี.....	120
ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย.....	120
ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ.....	122
ปัญหาด้านแหล่งงาน.....	123
ปัญหาทางด้านสาธารณสุขโรคและสาธารณสุขการ.....	124
ปัญหาสภาพแวดล้อมภายในโครงการ.....	130
ปัญหาเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันในชุมชน.....	130
ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน.....	132
ปัญหาเกี่ยวกับผู้ดูแลสุขภาพ.....	133
การประเมินความสำเร็จของโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	134
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะการวิจัย.....	139
สรุปผลการศึกษา.....	139

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1	146
ข้อเสนอแนะสำหรับโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 2	147
ข้อเสนอแนะสำหรับการสร้างเมืองใหม่ในอนาคต.....	147
รายการอ้างอิง.....	151
ภาคผนวก ก. รายละเอียดโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	154
ภาคผนวก ข. แบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	157
ภาคผนวก ค. ตารางแสดงรายละเอียดแบบสอบถาม	171
ประวัติผู้เขียน	188

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.1	ปัจจัยทางด้านต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาการประเมินความสำเร็จของโครงการ เมืองใหม่บางพลี	4
3.1	แสดงการใช้ที่ดินโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	36
3.2	แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน แรงงานตามประเภทอุตสาหกรรมในนิคม อุตสาหกรรม.....	44
3.3	แสดงขนาดโรงงานอุตสาหกรรม แบ่งตามจำนวนเงินทุนในนิคมอุตสาหกรรม บางพลี	46
3.4	แสดงขนาดโรงงานอุตสาหกรรม แบ่งตามจำนวนแรงงานในนิคมอุตสาหกรรม บางพลี	48
3.5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้และแบบบ้าน.....	52
3.6	แสดงการใช้ไฟฟ้าแต่ละประเภท	55
3.7	แสดงการให้บริการโทรศัพท์ปี พ.ศ. 2535	57
3.8	แสดงค่าใช้จ่ายที่ใช้รวมกับค่าเช่าซื้อ.....	69
5.1	แสดงการเปรียบเทียบรายได้ของประชากรเป้าหมายและรายได้จริงของประชากร...	122

สารบัญแนบที่

แนบที่	หน้า
3.1	ที่ตั้งโครงการเมืองใหม่บางพลี..... 34
3.2	ขอบเขตโครงการเมืองใหม่บางพลี..... 35
3.3	ผังกำหนดการใช้ที่ดินโครงการเมืองใหม่บางพลี 38
3.4	การใช้ที่ดินปัจจุบันของโครงการเมืองใหม่บางพลี 39
3.5	ลักษณะอาคารพักอาศัย..... 41
3.6	จำนวนชุมชนในปัจจุบัน..... 50
3.7	ระบบถนนและทางเท้า..... 54
3.8	ระบบป้องกันน้ำท่วมในโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1..... 56
3.9	ระบบประปาน้ำใช้..... 58
3.10	ระบบบำบัดน้ำเสีย..... 59
3.11	สาธารณูปการ 62

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
3.1 แสดงการกำหนดรายได้ของประชากร	51
3.2 แสดงรายได้ของประชากรปัจจุบัน	51
3.3 แสดงการจัดองค์กรดูแลเคหะชุมชนของโครงการเคหะชุมชนเมืองใหม่บางพลี.....	63
3.4 แสดงการแบ่งหน่วยงานในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการฝ่ายโครงการเมืองใหม่	64
3.5 แสดงการจัดการบริหารงานภายในสำนักงานดูแลเคหะชุมชนเมืองใหม่บางพลี.....	64
4.1 แสดงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	74
4.2 แสดงอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	75
4.3 แสดงสถานภาพสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	75
4.4 แสดงระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
4.5 แสดงจำนวนครอบครัวในบ้านของผู้ตอบแบบสอบถาม	77
4.6 แสดงจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	78
4.7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครอบครัวในบ้านและจำนวนสมาชิกในครอบครัว	79
4.8 แสดงกิจกรรมของสมาชิกในครอบครัว.....	80
4.9 แสดงการครอบครองที่อยู่อาศัย	82
4.10 แสดงระยะเวลาที่อยู่ในที่อยู่อาศัยปัจจุบัน (เมืองใหม่บางพลี)	83
4.11 แสดงสถานที่อยู่อาศัยก่อนย้ายเข้าโครงการเมืองใหม่บางพลี.....	84
4.12 แสดงรายได้ของครอบครัว.....	85
4.13 แสดงการประกอบอาชีพ.....	86
4.14 แสดงสถานที่ทำงาน	87
4.15 แสดงพาหนะในการเดินทางไปทำงาน	88
4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสถานที่ทำงานกับการเดินทางไปทำงาน	90
4.17 แสดงระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง	91
4.18 แสดงค่าใช้จ่ายในการเดินทาง.....	92
4.19 แสดงการเดินทางเพื่อทำกิจกรรมนอกเมืองใหม่บางพลี	93
4.20 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดและรูปแบบของอาคาร.....	94
4.21 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการต่อเติมอาคาร.....	95
4.22 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับขั้นตอนการต่อเติมอาคาร.....	96

สารบัญแผนภูมิ (ต่อ)

แผนภูมิที่	หน้า
4.23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายและแหล่งเงินในการต่อเติมอาคารกับลักษณะอาคารพักอาศัยในแต่ละประเภท..... 97
4.24	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมบริเวณที่อยู่อาศัย 98
4.25	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความกว้างของถนนและทางเท้า..... 100
4.26	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่มรื่นของถนนและทางเท้า..... 100
4.27	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสะอาดของถนนและทางเท้า 101
4.28	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นผิวของถนนและทางเท้า..... 101
4.29	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดที่เกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง 102
4.30	แสดงบริเวณที่มีปัญหาน้ำท่วมขัง..... 103
4.31	แสดงปัญหาเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าภายในบ้าน 104
4.32	แสดงปัญหาเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าภายในชุมชน 105
4.33	แสดงปัญหาเกี่ยวกับระบบน้ำใช้..... 106
4.34	แสดงปัญหาเกี่ยวกับระบบโทรศัพท์สาธารณะ..... 107
4.35	แสดงบริเวณที่ทิ้งขยะ 108
4.36	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการกำจัดขยะ 109
4.37	แสดงการใช้บริการสาธารณสุขปการ 111
4.38	แสดงความคิดเห็นโดยรวมเกี่ยวกับแบบสาธารณูปโภคและบริการชุมชน 112
4.39	แสดงปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน..... 113
4.40	แสดงปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน..... 114
4.41	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ดูแลชุมชนเมื่อครบกำหนด 5 ปี 115
4.42	แสดงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน 117
4.43	แสดงความพอใจในการอยู่ในเมืองใหม่บางพลี..... 118
4.44	แสดงการย้ายที่อยู่จากเมืองใหม่บางพลี..... 119

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
5.1	แสดงปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยในโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1.....	121
5.2	แสดงภาพถ่ายจุดที่เกิดอุบัติเหตุในโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1	124
5.3	แสดงบริเวณน้ำเน่าเสียและน้ำท่วมในโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1.....	127
5.4	แสดงปัญหาในการกำจัดขยะในโครงการเมืองใหม่บางพลี วาระที่ 1.....	128
5.5	แสดงปัญหาเกี่ยวกับสวนสาธารณะและสนามเด็กเล่นในโครงการเมืองใหม่ บางพลี วาระที่ 1	131